

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

2022-yil
27-yanvar
payshanba
№ 3 (1275)

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan

www.uzhurriyat.uz

gazhurriyat@mail.ru

t.me/hurriyatuz

f Hurriyat gazetasi

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ
“ХИНДИСТОН – МАРКАЗИЙ ОСИЁ”
САММИТИДА ИШТИРОК ЭТАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 27 январь куни видеоанжуман шаклида ўтадиган “Хиндистон – Марказий Осиё” биринчى саммитида иштирок этади.

Хиндистон Республикаси Баш вазири Нарендра Моди ташаббуси билан ташкил этилаётган олий даражадаги учрашув кун тартибига мувофиқ, кўп томонлама муносабатларни янада кенгайтириш, минтақавий бўғлиқники кучайтириш ҳамда минтақада барқарорлик ва изчили тараққиятини таъминлаш масалалари кўриб чиқилиади.

Савдо, саноат кооперацияси, “яшил” иктиносидиёт, инновациялар ва раҳамли технологиялар, транспорт ва логистика, маданий-гуманинтар алмашинув соҳаларида амалий ҳамкорликни илгари суришга алоҳида эътибор қартилади.

Саммит якунни дўстлик муносабатларини ва устувор йўналишларда узоқ муддатли шериклини мустаҳкамлашга қаратилган Дехли декларациясини қабул килиш кўзда тутилган.

ЎЗА.

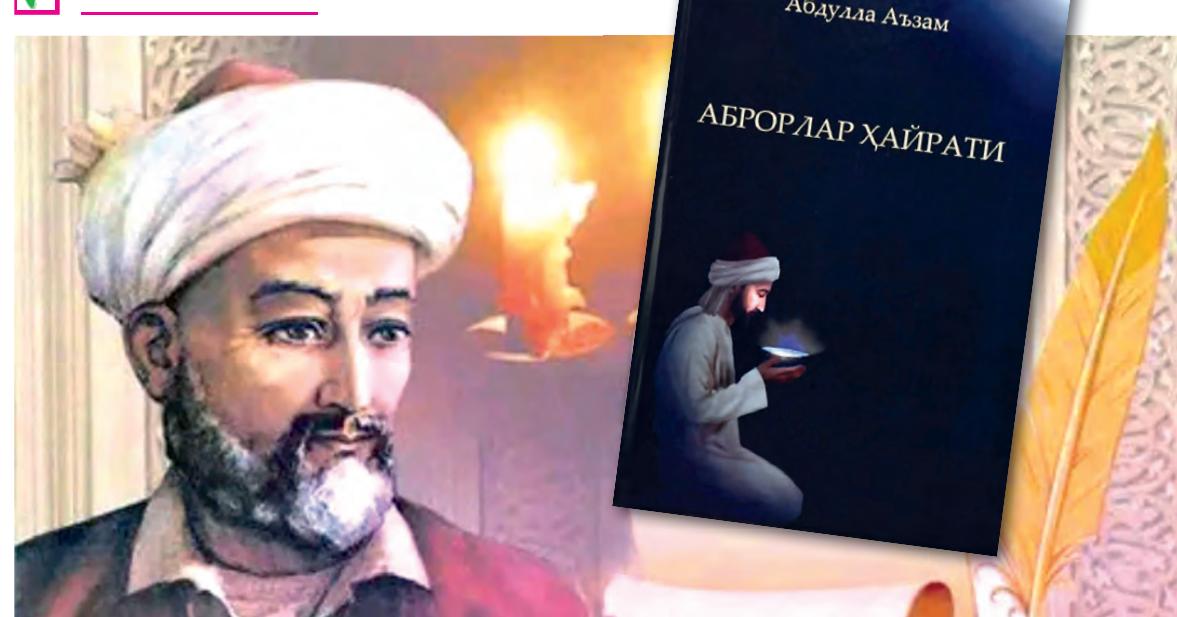
Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
ҚАРОРИ
ЭНДОКРИНОЛОГИЯ ХИЗМАТИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА
ҚУЛАМИНИ КЕНГАЙТИРИШ
ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ
ТҮГРИСИДА

2019-2021 йилларда республика ахолисига эндокринология ёрдами кўрсатишни таомиллаштириш бўйича миллӣ дастур доирасида диагностика ва даволашнинг янги стандартлари тасдиқланди, 75 минг нафарга яқин беморлар 40 миллиард сўмдан зиёд давлат бюджети маблаглари хисобига 100 фоиз инсулин билан белул таъминланди, 200 миллиард сўмга яқин маблагф эвазига 14 та худудий эндокринология мусасасаларининг моддий-техника базаси мустаҳкамланби, 3,3 миллион АҚШ доллари миқдорида замонавий асбоб-ускунапар билан таъминланди.

Шу билан биргя, эндокринология хизматини республика бўйича ягона интеграцияланган тизим сифатида шакллантириш, юд етишмовилиги билан болглиқ касаллар профилактикаси, қанди диабет касаллиги ҳамда унинг оқибатларининг олдини олиш билан болглиқ тиббий-интиомий тадбирлар самараордигини қайта кўриб чиқиш талаб этилмоқда.

(Давоми 2-бетда).

TAASSUROT

“АБРОРЛАР ҲАЙРАТИ”ДАН ҲАЙРАТГА ТУШИБ...

Сўз мулкининг соҳибқириони амир Низомиддин Алишер Навоий бундан беш ярим аср муқаддам “Ёзганимни улусқа марғуб эт”, деб эзгу ният қилган эдилар. Мана, беш юз саксон йилдирки, улуғ аждодимизнинг ана шу орзуи ижобат бўлиб келмоқда.

Бу буюк зотнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида мамлакатимиз ва дунёнинг узоқ-яқин кўплаб ўлжаларида юзлаб илмий тадқиқотлар, бадий асарлар, спектаклар ва фильмлар яратилган ва ҳануз яратилмода. Филология фанлари соҳасида вукудга

келган навоийшунослик деган алоҳида мухим йўналиш изчили ривожланмоқда.

Ҳазрат Навоий сийратининг сеҳру жозибаси, кучи ва кудрати шундаки, у наинки бир ўрта аср мутафаккири, аксинча, бир бир давр учун замон кишисидир. У

бизнинг ҳам донишманд замон-дошиимиизdir.

Даҳо санъаткор асарларини неча юз йиллар давомидаги тушуниб ўқиган ва бугун ҳам англаб ўқиёттган инсонлар, қайси миллат ва элат вакиллари бўлмасин, дунёнинг қайси бурчидаги шамасин, қалбига изтироб соилиб қўйилётган саволларга, ўз даврининг барча маънавий ва руҳий муаммоларига жавоб топа олади.

6-6

келган навоийшунослик деган алоҳида мухим йўналиш изчили ривожланмоқда.

Ҳазрат Навоий сийратининг сеҳру жозибаси, кучи ва кудрати шундаки, у наинки бир ўрта аср мутафаккири, аксинча, бир бир давр учун замон кишисидир. У

ВАЗИЯТГА НАЗАР

ЧИРОҚ ҲАМ ЁНДИ, ҚЎНГИЛЛАР ҲАМ ЁРИШДИ...

Ҳаётда кутилмаган воқеалар, вазиятлар, тасодифлар ҳам юз бераб туриши бор гап. Аммо... шу йилнинг 25 январидаги вазиятга ўхшаш воқеа юртимизда қачон бўлган, айтиш кийин. Ҳа, Қозогистон худудида электр тармоғида юз берган катта носозлик, авария сабаб узоқ йиллар давомида бўлмаган, кузатилмаган ҳолат юз берди.

Марказий Осиё ягона электр тармоғига уланган мамлакатимиз электр тизими ҳам ана шу ҳалокатли воқеа туфайли, пойтахт Тошкентдан тортиб, республикамизнинг деярли барча ҳудудлари бир вақтда электр таъминотисиз қолди.

Бу жуда кўплаб муаммоларни келтириб чиқарди, албатта. Тошкентда ер ости йўли—метро тўхтади. Электр ўчган вақтда метрода бўлган йўловчилар эвакуация килинди. Ҳатто маълум муддат аэропортларимиз фаoliyati кўрсатомай қолди. Ахолини ичимлик суви билан таъминлаш, иссиқ сув етказиб берди, иситиши тизимларида муаммолар юзага келди. Аксарият АЕҚШлар ишламай қолди. Айримларида узун навбатлар хосил бўлди...

Бор йўги 5-6 соатлик боринг, ярим кун кутилмаган вазият шунча ташвиш олиб келди. Корхоналар ва муассасаларда вақтинча иш тўхтади, гўё.

Рости, юртимизда бунақаси њеч қачон бўлмаган эди. Шукрли, вазият тез фурслатларда ўнгланинг, аэропортлар ишга тушгани хабар килинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот котиби Шерзод Асадов вазият шахсан Президентимиз назорати остида эканлиги, Ўзбекистон энергия ти-

зимини барқарорлаштириш ҳамда электр таъминоти ва бошқа тармоқлар ишини тикилаш бўйича олиб берилётганни маълум қилди. Президент топшириғига бинонан электр энергияси таъминотида юзага келган носозликлар сабабини анилаша ва бартароф этиш бўйича Бош вазир хуурида хукумат комиссияси тузилиди. Комиссия томонидан, биринчи нафбатда, генерация жараёнини тикилаш ҳамда ююри ва паст кучланишилди электр тармоқларига кучланиши бериси оркагина иштеймогчиликнинг электр таъминотини тикилаш вазифаси кўйилди.

Албатта, бу муммо умуммиткавий энергия тизими доирасида юзага келган носозликлар оқибатида келиб чиққанидан бутун ҳалқимиз ўз вақтида хабардор этилди.

2-6.

МУШОҲАДА

ҲАҚИҚАТ БАҲСЛАРДА ТУҒИЛАДИ

яхши мақола эса таҳлилда

Матбуот — ҳаёт кўзуси. Мамлакат миёсидаги янгиликлар, ижтимоий-иқтисодий ҳаётдаги ўзгаришлар, одамлар турмушидаги яхши-ёмон воқеа, ҳодисалар журналистлар саъий-ҳаракати билан оммaga етади. Бинобарин, кўпчиликни даҳлдор масала борки, матбуот ходимидан синчковликни талааб этади. Тўғри, буғунги кунда ижтимоий тармоқларда “шов-шув”га асосланган турли мақомдаги ёлғон-яшиқ ҳа-барларга қизиқувчилар кўп. Аммо журналистикада муаммолага сабаб бўлган ҳолатларни аниқлашда бир томонлама хуолоса ўзини окламайди. Шу ўринда камтарона таърибадан келиб чиқиб айтаманки, таҳлилий мақолаларнинг таъсири кўпроқ. Чунонча, совуқ тушиши билан таҳририята келиб: “Газ йўқ, чироқ тез-тез ўчапти, нимага бу муаммоларни ёртмайсизлар”, дем идаҳо қилювчилар купайib қолади. Бундайларни газета эмас, газетанинг кучидан фойдаланиши қизиқтиради.

Янги барпо бўлган бир кўчада яшовчилар симёочлар ўрнига ходалардан фойдаланишадиги, электр симлари томорқалар аро ҳамда дарахтлар орасидан ўтказилгани, симлар осилиб колгани, бунга электр таъминоти корхонаси ходимлари эътиборсизлик қилаётгандан шикоят хати ёзишган. Айрим касбодшлар, боплаб ёзадиган мавзу экан, дейишди. Хўл, “боплаб ёздилик” дейлик. Жавоб сўраб яна ўша аҳолининг арзига кулоқ солмаётган электр тармоқлари идорасига мурожаат қиласмили? Шикоят юзасидан воқеа жойда бўлдик. Одамлар билан сұхbatлашипди. Кўп кишилар уйларининг кадастр ҳужжатларини қилиб улгуршишмаган. Янгисига алмаштирилган симёочлар ёнида ҳали эскилари олинмай турибди.

4-6.

ШУНДАЙ ДЕДИ

Шукрат МИРЗАЕВ,
Қишлоқ ҳўжалиги вазири ўринбосари:

Кечаги электрда узилишлар ҳолатидан сўнг қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари нархи кескин ошиб кетиши мумкин эмас. Ҳалқимизда ортиқча вахима бўлмаслиги керак, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари етарли миқдорда захираланган.

Электр токидаги узилишлар сабаб оборончонларда, музлаткичларда турган маҳсулотлар нима бўлди, деган савол пайдо бўлиши мумкин. Республикада 4,5 мингдан ортиқ музлаткичлар бор. Уларнинг деярли ҳаммаси замонавий типда курилган, дизель генераторлари ўнатилган. Агар электр энергиясида узилиш бўлса, мукобил энергия ёрдамида ишлай олади. Кунин кеча ҳам улар 1 кун-1,5 кун усууда ишлади.

3,4 мингдан ортиқ иссиқхоналар бор. Улар билан вилоятлар кесимида иш ташкил килинди. Улар бугун-эрта алтэрнатив энергиядан фойдаланиб турисса, кейин яна газ таъминоти тикланади.

Манба: kun.uz

СПОРТ

Журналистлар орасида шахмат ишқибозлари кўпчиликни ташкил этди. Юксак ақр-заковат, сабр-матонат ва иродада талаб қиладиган ушбу спорт турини ҳам юртимизда янада оммалаштириш бўйича амалга оширилаётган ишлар айнан шу касб эгалари томонидан ёртиб келинади.

МУСОБАҚА ДАВОМ ЭТАДИ

Айни кунларда вилоятларда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ва Уюшманинг Тошкент шаҳар бўлими томонидан журналистлар ўртасида ташкил этилган Ўзбекистон биринчилигига саралаш белашувлари ўтказилмоқда.

Бухородаги 1-сонли Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби шахмат маркази биносида ўтказилган ана шундай мусобақада йигира нафардан ортиқ матбуот вакиллари иштирок этди. Малакали хайъат аъзолари томонидан кузатиб борилган "ақл гимнастикаси" якунида аёллар ўртасида "Бухоро" телерадиокомпанияси ходими Холида Раҳимова биринчи, "йиши жаҳр"чилар жамоасининг янада вакили Диляфуз Сулаймонова иккинчи, "Бухоро спорти" газетаси ходими Соҳида Дубина эса учинчи ўрнига лойик кўрилди.

Эрраклар ўртасида дона сурган ҳамкасларимиздан "Бухоронома" газетаси мухбири Рустам Ибрагимов, мураккаб ўтган ўйинлардан сўнг ўз тенгизлигини исботлади. Шунингдек, "Бухоро спорти" газетаси таҳририяти вакили Барно Муратов ҳамда вилоят телерадиокомпанияси мухаррири Ҳамид Гафуровлар мос равишда кейинги ўринларни банд этди.

Фарғонада ўтган шундай мусобақада эса эрраклар ўртасида биринчи ўрин "Тоҳир-Бағдор" телеканали мухбири

Зафарбек Жарқиновга, аёллар ўртасида эса вилоят телерадиокомпанияси мухбири Дилхумор Ҳосилжоновага наисбетди.

— Тошкентда ўтказиладиган якуний босқичда иштирок этиш ҳукукини кўлга киритганидан хурсандман, — деди "Бухоронома" газетаси мухбири Рустам Ибрагимов. — Ушбу тадбир орқали бошча вилоятлардаги ҳамкасларимиз билан яқиндан таниши имконига ҳам ега бўламиш. Бундай мусобақалар журналистлар ўртасида ўзаро дўстлик риштапарини янада мустаҳкамлаша хизмат қилиши шубҳасиз.

Жорий йилиннинг 28 января куни пойтахтда бўлиб ўтадиган Ўзбекистон биринчилигига иштирок этиш ҳукукини кўлга киритган мусобақа голиб ва совириндорлари ташкилчиликар томонидан диплом ва эсадлик совғалари билан тақдирланади.

Айтиш жоиз, айни кунгача Бухоро, Наманганд, Сирдарё, Фарғона ва Ҳоразм вилоятларида мусобақа ҳудудий босқичлари якунланган. Қолган ҳудудларда бу борадаги баҳслар давом этмоқда.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ахборот хизмати.

ЭЪЛОН**Хурматли журналистлар!**
Азиз ҳамкаслар, қадрли шахмат ишқибозлари!

Сўнгги пайтларда фаолияти қайта тикланган, шахматдаги "фарзин" қаби жавлон уришини кўзлаб турган Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг Тошкент шаҳар бўлими шахмат тилини билан айтганда, навбатдаги "юриш"ни қилмоқда. Бу "юриши" шундан иборатки, бўлум томонидан пойтахтада яшаб икод қилаётган журналистлар ўртасида шахмат мусобақаси, аниқроғи, шаҳар биринчилиги ўтказилиди.

Мусобақа шу йил 28 январь куни соат 9.00дан Ўзбекистон шахмат федерацияси биносида бошланади.

Келинг, катнашинг, кучингизни синаф кўринг!

Дарвоже, мусобақа икки босқичдан иборат бўлиб, куннинг иккинчи яримда голиблар республика биринчилиги учун курашади. Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси барча ҳудудлардан энг зўрларни мусобақага тақлиф этган.

Яна бир гап: мусобақа белгиланган вактда бошланади. Тартиб-қоидаларга кеттийат амал қилинади. Шу боис, мусобақада фахрий меҳмон сифатида катнадиган дунёга машҳур (уларни мусобақа тадбирига келганингиздан сўнг билбопасиз) шахматчиларни куттириб кўйман!

Мусобақада иштирок этиш учун қаерга мурожаат қилиш керак, дейсизим? Демак, қўйидаги телефон рақами орқали рўйхатга ёзишиш мумкин: (99) 889 90 25.

Вақт оз қолди, шошилинг! Рўйхатга олиш 2022 йил 27 январь куни соат 18:00 гача.

Кўнғироқ қилинг ва рўйхатдан ўтинг!

ТАКЛИФ**"Ипакчи" даги муаммо бартараф этилса...**

"Зангиота" зиёратгоҳини кўпчилик яхши билади. Пойтахтимиздан ушбу масканга элтувчи асосий ўйлнинг зиёраттоҳга 200-300 метрлар етмаси туташдиган кўча темир ўйл кесиши масидан ўтади. Ўзим ҳам мазкур "Ипакчи" кўчасидаги разъезддан қарийб йиғирма йилдан бўён ўтиб-қайтаман. Аввалинлари транспорт воситалари камлиги боис бу ерда тирбандлик бўлмасди. Кейинги йилларда алолида автоупош кўпайиб бораётгани туфайли бу ерда ҳам тез-тез машиналар тирбандлиги юзага келмоқда, темир йўлдан ўтиш кой ёпилиши билан "Ипакчи" кўчасига уланадиган ички ва марказий йўллар транспорт воситалари билан тўлиб-тошмоқда.

— Кун давомида темир йўл кесиши маси камидаги йиғирма марта очилиб-ёпилади, — деди "Ипакчи" кўчасидаги 10-йода яшовчи Карим Агламов. — Ўша вақт бэзсан 5-10, бэзсан 15-20 дақиқа йўлимиз автомобилларга тўлиб кетганидан шахсий уловимиз билан бир жойга чика олмаймиз. Шундай пайти ўйимизга машинада келган меҳмонлар йўл очилишини анча вақт кутиши мажбур, бундай ҳолат кўп тақрорланади. Ўйимиз ёнда каттагина хўжалик ва курилиш моллари дўкони бор. Дўкондан у бу нарса ҳарид килгани келган аҳоли ҳам кўп ҳолларда тирбандлик муаммосига дуч келади.

Карим ака сұхбат давомида кейинги йилларда "Ипакчи" кўчаси кенгайтирилиб асфальтлангани, йўлнинг иккى томонида бетон ариклар, пайдалар учун йўлак курилти, бу ҳайдолчи ва йўловчила, маҳаллий аҳолига, энг муҳими зиёратчиларга катта қулалийк яратётгани, йўлда сув йиғилиши каби ҳолатларнинг олди олингани сингари ўзарашларни ётироф килиб, бу ўзарашлардан мамнунлигини билдири. Аммо у таъкидлаганидек, бу қулалийк юқоридаги муаммони ёниш имконини бермайди.

Йилдан-йилга автомобиллар қатновининг

ҲАҚИҚАТ БАҲСЛАРДА ТУҒИЛАДИ**яхши мақола эса таҳлилда**

1-6. Эски симёғочлар санаб чиқилди. Кўпчилик етишмаётган янги симёғочлар ўрнига эскиларидан фойдаланиб туриш кераклигини айтиши.

Аммо электр таъминоти маъсуллари, бу симёғочлар яроқизлиги учун хисобдан чиқарилган, деб турив олдилар. Томонлар ўзаро келишиб вилоят ҳокимлигигача мурожаат ҳати ёзишга келишдилар. Ниҳоят, тегиши ташкилот раҳбарлари, маҳалла фаоллари, аҳоли бирдамлигидан муаммо ҳал бўлди — етишмаётган янги симёғочлар келтирилди. Шу жараён таҳлил қилинган мақола газета юзини кўргач, иш янада жонланди. Одамлар электр энергиясидан бемалол фойдаланадиган бўлдилар.

Таҳририятимизда бир мактаб директорининг вазифасига ўта совуққонлик билан қараша, ўқитувчилар фаолияти тамомила назоратсиз қолган, ўша раҳбар қиордагилар таъсирида тайинланганлиги хусусида шикоят ҳати олдик. Шунга асосан масала атрофлича ўрганилди. Аввало, мактаб кўрсаткичлар таҳлил қилинди. Барча ўқитувчиларни йигиб муносабатларини эшилди. Масалага туман ҳокимлигидаги соҳа мутасаддилари ҳам жалб этилди. Натижада "Ҳамма билди, ҳамма жим" номли мақола ўзлон қилинди ва нолойиқ раҳбар фаолиятига чек кўйилди. Тўғри, шикоят ўз исботини топди. Аммо акси ҳам бўлиши мумкин эди. Айтмоқчиманки, фақат жиддий текширув, суриштирув натижасидагина таҳлилий, танқидий мақола юзага келади.

Оилавий мажоролар барча замонда ҳам муҳим мавзу бўлган. Фаол газетхонларимиздан бири жиянининг оиласи бузилиш арафасидан эканлигидан ташвишадалигини айтди, ҳатто айбордага: "Газетада ёзиб шарманданни ҳам қистириб ўтди. Воқеа бундай: Ҳалима қўшниси Гулбеким билан жуда иноқ экан. Гулбекимнинг турмуш ўртоги вафот этгани учун Ҳалиманинг эри Ваҳобжон оғир юмушларни бажаришда доим унга қарашаркан. Ваҳоб Ҳалимага бир неча бор, энди Гулбекимнинг чикмайман, у анақароқ ўхшайди деганида, хотини: "Бечора бир аёлни ҳақорат қилманд", деб турмуш ўртогини койиган ҳам экан. Вакт ўтиб Гулбеким уларнига ўз уйига киргандек кириб-чидагидан, энди хотин бунга ўтириз билдирса, эр қўшнисининг ёнини оладиган бўлиби. Бир куни Ҳалима кўрпалик пахтапарни титув цехига олиб бормоқи бўлиб турса, Гулбеким бир кучоқ пахта олиб чиқиб, шу учун овора бўлмай, шуни ҳам чиқарип келинг, дебди. Ҳалима пахтапарни аравага ортиб цехга жўнайди. Кайтганида уйда эри Гулбеким билан дастурхон атрофида гурунглашиб ўтирганиши. Ҳалима қўшни аёлнинг қандайдир кулиги гапдан "ҳо-ҳо"лаб кулиб, ёнбошлаб қолганлигини кўриб ҳайрон қолибди. Яна у ҳеч нарса бўлмагандек, Ҳалимага: "Қайнонангиз яхши кўрмас экан, овқат тугаганда келдингиз" дега ҳазиллашибди ҳам. Шу-шу Ҳалиманинг тинчи бузилибди. Эри билан ўрталаридаги мажоролардан билан тушкунликка тушганидан

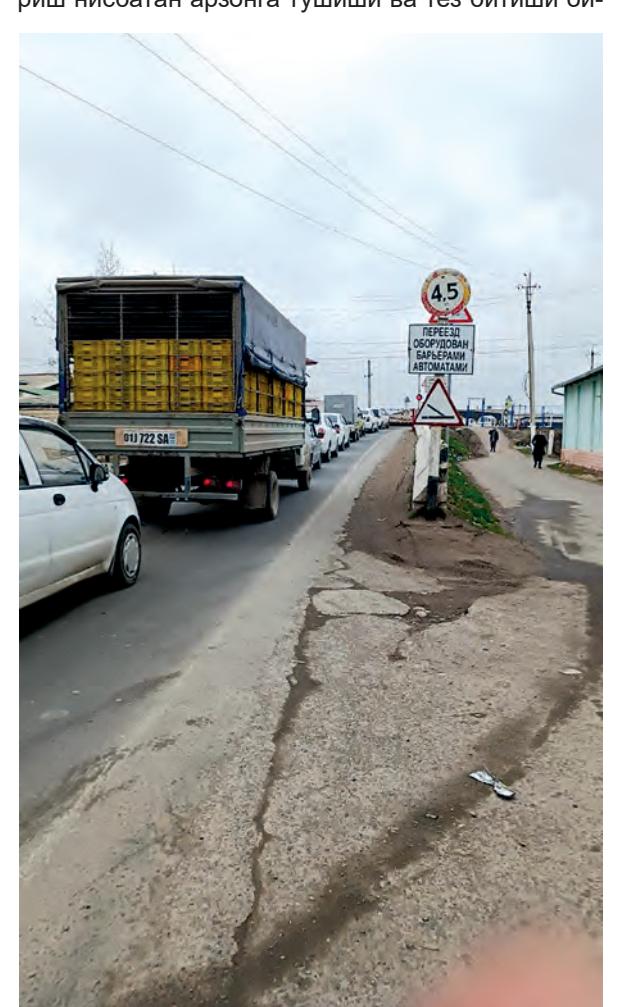

хатто ўз жонига қасд қилмоқчи ҳам бўлган экан. Ҳалима билан сұхбатлашиб масала мояхитига етдик. Оқибатда газетада "Чегаланган кўнгил" номли мақола ўзлон қилинди. Унга берган маслаҳатларимиз натижаси ўлароқ мақолада ифодаланганидек, ўзини фақат ўзини ўмушларига кўмиш билан чекланмай, аёл сифатида ўзига қарайдиган, оро берадиган, эрига муносабатда шубҳа-гумонларга ўрин бермайдиган, кўшниси Гулбекимдай бирорнинг ўйидаги бефаросатларча тутадиганлардан узоқлашадиган бўлиби. Яхшигина хунари тикувчилик билан шугулланиб, кишлоқ қасаначилариға қўшилибди. Ундаги бу ўзгаришларни қаердан билдингиз, десиз. Аёлнинг эри таҳририятга келди, бир мақола шароғати билан оиласи сакланниб қолганидан мамнун бўлиб гапиди.

Умуман, "Гулистан ҳаёти" газетаси мухлислари барча соҳада борлигидан фахрланамиз, улар олдида масъуллигимизни доимо ҳис қилган ҳолда ишлаймиз.

Баҳринисо НОРЖИГИТОВА,
"Гулистан ҳаёти" газетаси бош мухаррири,
"Эл-юрт хурмати" ордени соҳибаси.

кўпайишини ҳисобга оладиган бўлсак, ушбу муаммо катталашиб бораверади. Хўш, уни бартараф этиш учун нима қилиш керак? "Ипакчи" кўчасида яшовчиларнинг гапига кулоқ тутадиган бўлсак, бунинг иккита йўли бор. Биринчиси, кесишима ер остидан туннель қуриш бўлса, иккинчи, тимир йўл устидан автоуповларнинг кўптирик орқали ўтишини таъминлаш. Бу ерда тимир йўл анча баландлиқдан ўтишни ҳисобга олсан, туннель куриш нисбатан арzoniga тушиши ва тез битиши ой-

динлашади. Албатта, булар мажаллий аҳолининг тақлиф ва истаклари. Балки, "Ўзбекистон темир йўйлари" давлат акциядорлик жамиятининг жорийи ва кейинги йилларга мўлжалланган дастур ва режаларида ушбу масала ечими ҳам ўрин олар?

Қизиги, бир неча йил олдин шу кесишима учун катта маблаг сарфланиб автоматик равишда ишлайдиган, ўзи очилиб-ёпиладиган курилма ўрнатилган эди. Бу жойда навбатчилик қиладиган тимир йўл ходимлари учун янгидан барпо иштаган бинога чакана маблаг кетмагани кундек равшан. Қолверса, ҳар кун шу жойда навбатчилик қиладиган ходимлар текинга ишламаса керак.

Аслида сарфланган ана шу маблагларга айни кунчага бир эмас, иккита туннель қурилган, ахолига эса анча қулалийк яратилиб, каттагина маблаг ҳам тежалган бўларди.

— Кесишима чорҳасида поездлар ўтишини кутиб юртдошларимизнинг асабийлашиши, вақтининг бехуда сарфланиши ва тоннабап ортича ёнилиг сарфининг олди олинарди, — деди зангиотли фуқаро К.Агламов.

Албатта, "Зангиота" зиёраттоҳи ободончилигига Президентимиз томонидан жуда катта ётиб борилди, бу улуг боруини шод қилиш мақсадида мажмуа атрофида қанча бунёдкорликлар амалия оширилди. Зиёратчиликар учун кўрсанг кўз куонадиган кулалийк яратилган бир пайдада, наҳотки тегиши ташкилот мутасаддилари ўзлариг

1-6. Чексиз коинот сархаддарага етиб бўлмаганидек, Навоийга муҳиблик, навоийшунослик ҳам ҳеч қачон поё ва чегара билмайди. Бугун жаҳон миқёсида бу бетакор сиймонинг шахсияти ва ижодига қўзиқиш тобора юксалиб, бу мавзуда яратилаётган иммий ва бадиий асрлар сони мунтазам ошиб бораётгани ҳам бунинг яққол ибодидир.

Шу маънода, ҳазрат бобомизни чинакамига Худо ёрлақаган зот, десак, адашмаган бўламиз. Чунки на ўрта асрлар бўрони, на чор истибодди, на шўро мафкураси Алишер Навоийнинг ўлмас номи ва меросини халқимиз хотирасидан ўчира олмаган.

Бу улуғ шоир ва мутафаккирнинг бундай олий рутбаси ҳақида сўз юритганда, аксарият ҳолларда унинг туркӣ тилда ижод қилганига алоҳида ургу берамиз. Аммо Алишер Навоийга қадар ҳам, у кишидан кейин ҳам туркӣ тилда асар битган шоиру адаблар дунёда со ўтгани? Биргина "Мажолис ун-нафос"да муаллиф туркӣ тилда қалам тебратган 150 нафар ижодкорни батофсил таърифлаб ўтади.

Афуски, бугун уларнинг кўпчилиги тарих саҳифаларидан тушиб, унумтилиш сари юз тутганлар, ўзгандарни улуска марғуб бўлмаган".

Ҳазрат Навоийнинг кўйшдек ёрни шахсияти ва шеърияти эса йиллар, асрлар оша яшамоқда, янада муనаввар ёғду сочмоқда.

Бу каби ижодий умрзокликининг, хиссият ва тафаккур бардавомлигининг сири, синоати нимада? Ахир Алишер Навоий замонидан буён инсонга, ҳаёт ва адабиётга бўлган муносабат, қараш ва мезонлар неча бор ўзгариб, янгилашиб келмоқда-ку? Нега бу даҳо ижодкорнинг асрлари то ҳануз башариятнинг неча-неча авлодларини ҳайрат ва ҳаяжонга солнома?

XXI асрнинг дастлабки чораги Ўзбекистонда Алишер Навоийни айни ана шундай тушунча ва рӯҳ асосида англаш даври сифатида намоён бўлмоқда. Янги замоннинг янги навоийшунослари илим ва сўз майдонига дадил кириб келаётгани бағоят эътиборли ва қувончлидир.

Шахсан мен ўзим сўнгига вактларда Ёқубжон Исҳоқов, Ваҳоб Раҳмон, Исажон Султон, Шуҳрат Сирожиддинов, Сирожиддин Саййид, Иқбон Мирзо, Олимжон Давлатов, Акром Малик сингари истеъодиди адиб ва олимларимизнинг, озарбайжонлик хурматли профессор Рамиз Аскернинг Алишер Навоийга багишлиланган асрларини мутолаа қўллар эканман, қалбим завъ ва ифтихор туйгулалига тўлади.

Замонамизнинг илгор зиёлиси, атоқли олим, академик Абдулла Аъзамнинг "Аброрлар ҳайрати" номли асари кўлэзмаси билан танишиш асносида яна шундай ажаб хиссиятларни бошдан кечирдим.

Мен Абдулла акани узоқ йиллардан буён якиндан танийман. Бу кенг қамровли тафаккур эгаси, том маънода академик – қомусий олим билан бир қанча муддат бирга ишлаш ҳам насиб этган. Оғиғи, Алишер Навоийнинг мавнавий ҳазинасини аслиятида ўқибуккан билан инсона ҳамиша ҳавас билан қарайман.

Одатда, аксарият академикларнинг иммий фойлиятда битта йўналиш устувор бўлишини билимиз. Абдулла Аъзам мисолида эса математик иктидор ва навоийшунослик салоҳияти тенг даражада қувватга эта экани, яъни, у киши физика-математика бўйича фан доктори, академик бўлиш баробарида навоийшунослик соҳасида ҳам ҳеч бир олимдан устун бўлса – устунки, кам эмаслигини жамоатчилигимиз эътироф этиб келади.

Абдулла ака фактларга, маълумотларга ижобий маънода ўта инжиклигини, унча-мунча ҳақиқатларни то ўзи тадқиқ қилиб кўрманига қабул қилмаслигини кўп бор кузатганман.

Шу ўринда домланинг "Бобур энциклопедияси"дек фундаментал илмий тадқиқотни нашрага тайёрлаш ва чоҳ этиш жараённада боз мухаррир сифатида фидоийлик ва масъулият билан хизмат килганини алоҳида эслаб ўтишини истардим.

Муаллифнинг илмига, ҳар бир тадқиқот ишига, сўз санъатига

"АБРОРЛАР ҲАЙРАТИ"ДАН ҲАЙРАТГА ТУШИБ...

ниҳоятда жиддий масъулият ва таълбачонлик билан ёндашишини, бу йўлда "игна билан кудук қазиб, сув чиқариш"дек заҳматли юмушдан ҳеч қачон кочмаслигини, аксинча, шундай машақатли меҳнатдан маънавий қоноат ҳосил қилишини яхши билганим сабабли ҳам, у кишининг "Аброрлар ҳайрати" деб номланган янги асарига қизикишим янада зиёда бўлди.

Кўлэзмани мароқ билан ўқиб чиққач, гарчи унга қамтарона қилиб "эссе" деб ном берилган бўлса ҳам, ушбу жаҳр ва унинг имкониятларини камситмаган ҳолда, бу салмоқли, етук асар узоқ йиллик илмий изланишлар натижаси, навоийшунослик соҳасида янги бир қашфиёт эканига амин бўлдим.

"Мазкур рисоладан мақсад "Ҳайратлар-аброр" фалсафий асар эканлигини исботлашдан иборат", деб кайд этилса-да, бу кўламли тадқиқот фақат шу асар билан чекланмаслиги, балки Мир Алишер Навоийнинг ижодий олами ҳақидаги кўплаб тарихий воқеалар, ноёб маълумотларнинг маъно-моҳиятини чукур очиб берниши билан боғлиқ экани ишонарли далиллар орқали исботлаб берилади.

Аброрлар ҳайрати"да Алишер Навоийнинг бошқа форсий шоирлар сингари гарб оламида у қадар машҳур бўлиб кетмаганининг сабаби – унинг асосан ўша даврда "дунёнинг энг бой, энг баҳтсиз бир тили" (Абдурауф Фиррат ибраси) бўлган туркӣ тилда ижод қилгани билан боғлиқ экани ишонарли далиллар орқали исботлаб берилади.

Холбүки, форс тилини мукаммал билган Алишер Навоий агар ушбу тилда ижод қилганида эди, мавлоно Абдураҳмон Жомий мардана эътироф этганидек, "Қолмас эди сўз айтишига куч ҳеч бу элда" (яъни, форсийзабон шоирларда).

Қаршисида ана шундай буюк, ёруғ истиқбол порлаб турганида ҳазрат бобомиз бутунлай бошқа – ғоят машақатли ва оғир йўлни танлайди.

Келинг, масалани биздан кўра теранроқ ва кенроқ идкор этган закий зотларнинг сўзларига кулок тутайлик:

"Алишер Навоий ҳақиқатан буюк шахс. Бунинг сабаби – унинг буюк идеал соҳиби эканидир. Навоий ижод қилган даврда юксак даражага кўтарилиган эрон адабиётининг мавқеи жуда баланд эди. Шунингдек, ўша даврда араб адабиёт ҳам машҳур эди. Шундай пайтда мумтоз туркӣ адабиёт ҳам дунёга келиши зарур эди. Бу шарафли вазифани Алишер Навоий адо этди.

У турк дунёсини қалам билан бирлаштириди...

Алишер Навоий туркӣ тилининг муҳоҳидидир. Тасаввур килинг – шоир яшаган даврда ҳукмрон тил форсча, расмий давлат тили – форсча эди. Шундай бир вазиятда туркӣ тилини ҳимоя қилиб чиқиб, бу тилда бебаҳо асрлар яратиш мумкинлигини исбот қилиш буюк жасоратидир" (Професор Камол Эраслон).

Яна:

"Дунёнинг турли жойларига тарқалган ва Ватанидан айри тушган одамларни ўзининг асрлари билан бир манзилда тўплай олган бошқа бир шоир

бормикин? Сўнги нафасига қадар ҳалқ ғаму ташвиши билан яшаб, унинг фаровон ҳаёти йўлида турли-туман машақатларга бардоҳ бериб, тухмат ва бўхтонларга йўлиқиб, лекин эътиқодига қарши бормаган Навоийдек метин иродали шоир то-пилармик? Ажабо, хўрланган бир тилини хузур-ҳалвалотдан келиб, ўзини фидо қилиш орқали ҳимоя қилган янга бир шоир тугилармикин?" (Доктор Юсуф Четиндоғ).

Абдулла Аъзам ўз тадқиқотида Султон Ҳусайн ва Алишер Навоийнинг туркӣ тил байробини баланд кўтариб, унинг шон-шуҳрати ва нуфузини юксалтириш, давлат тилига айлантириш йўлидаги қаҳрамонона тарихий хизматларини, уларнинг қалбига милий тўғу қанчалар бекиёс бўлганини таъсирчан мисолларда яқолиди.

Абдулла Аъзам ўз тадқиқотида Султон Ҳусайн ва Алишер Навоийнинг туркӣ тил байробини баланд кўтариб, унинг шон-шуҳрати ва нуфузини юксалтириш, давлат тилига айлантириш йўлидаги қаҳрамонона тарихий хизматларини, уларнинг қалбига милий тўғу қанчалар бекиёс бўлганини таъсирчан мисолларда яқолиди.

Абдулла акадай ўта талабчан, мақтоз ва турли-туман лутфларга бениҳоя хасис олимнинг нафакат навоийшунослик, балки математика соҳасидаги улуп устозлари – Тошмуҳаммад Саримсоқов, Саъди Сирожиддинов, Махмуд Салоҳиддинов каби алломалар ҳақида ҳам доимо "ғозиздан бол томиб" гапирганига гувоҳ бўлганман.

Абдулла акадай ўта талабчан, мақтоз ва турли-туман лутфларга бениҳоя хасис олимнинг нафакат навоийшунослик, балки математика соҳасидаги улуп устозлари – Тошмуҳаммад Саримсоқов, Саъди Сирожиддинов, Махмуд Салоҳиддинов каби алломалар ҳақида ҳам доимо "ғозиздан бол томиб" гапирганига гувоҳ бўлганман.

Абдулла акадай ўта талабчан, мақтоз ва турли-туман лутфларга бениҳоя хасис олимнинг нафакат навоийшунослик, балки математика соҳасидаги улуп устозлари – Тошмуҳаммад Саримсоқов, Саъди Сирожиддинов, Махмуд Салоҳиддинов каби алломалар ҳақида ҳам доимо "ғозиздан бол томиб" гапирганига гувоҳ бўлганман.

Сўз санъатининг бир мухлиси ўлароқ, мен ҳам раҳматли домламиз Алишер Рустамовнинг ўзбек тилини таъсирчан мисоли, муроҷаатида ҳақиқатига келиб кетибди. Ҳар кадимга ҳақиқатига келиб кетибди. Алишер Навоий – жаҳон маданиятининг муштарак ютуғидир. Келинг, дунёда Алишер Навоийдек шоир бўлгани учун кувонайлик! Бизга шундай шоирни армугон этган ўзбек ҳалқига катта раҳмат айтайлик. Навоийни фақат ўрганинг яхшиларни таъсирчан мисоли, муроҷаатида ҳақиқатига келиб кетибди.

Яъни, тарихда "Ҳусайн Бойкаро" деган шахс бўлмаганини, биз ушбу ном билан назарда тутадиган темурий ҳукмдорнинг исми аслида Султон Ҳусайн Мирзо эканини ишончли манбалар асосида исботлаб, бу масалага узил-кесил нутка кўяди.

Яъни, тарихда "Ҳусайн Бойкаро" деган шахс бўлмаганини, Қаҷонки, амалиёт билан боянганини, балки олмиш кадамдир. Бу асар камолот чўққисида турган ҳазрат Навоийни бизга янада яқинлаштиради. Биз – гоғил бандаларни ҳам ана шундай юксакларни сарни кўйишига тарбияни.

назар ташлаб, раҳматли домламиз ҳазрат Навоийга эътиқоди ва хурмати чексиз бўлганига яна бир марта ишон ҳосил қўидим. Одатда, китоб муқовасида аввал муаллифнинг исм-фамилияси, сўнгра асар номи ёзилади. Ушбу китобда эса аксинча манзарага – дастлаб "Навоийнинг бадиий маҳорати" деб, унинг остида эса "Алибек Рустамов" деб қайд этилганига кўзим тушди.

Яъни, муаллиф ўз исм-фамилиясини ҳазрат Навоийнинг муборак номларидан ўючири – ҳаёти қилинига – таъсирчан яхшиларни кўриниб-сезилиб туриди.

Алибек Рустамовнинг иммий мушоҳада кўдрайти китобнинг дебоча кисмидәк ярк этиб кўзга ташланади. Машҳур "Одамий эрсанг демагил одамий, Аниким йўқ ҳалқ ғамидин ғами", деган шоҳбайтини рисола муаллифи иммий, тарихий, бадиий, фалсафий, мантикий, руҳоний нуқтаи назарлардан, жами ўнта ракурсдан туриб шундай теран таҳлил қилидик, бу талқинпардан қалбимиз өвилхони таъсирчан ошибтиҳи ҳайратиди.

"Одилу оқил подшох ибодулоҳа зиллуплоҳ. Ҳилофат мулки анинг фармонида, "Инни жоъилун фил арзи халифатун" – анинг шониди. Буким, одил подшох риғфати таърихидан бийикроқ эрур, "вулитту фи замоние – султонул-одил" андин хабар берур".

Таржимада:

"Если царь справедлив и умён, для божьих рабов тенью Бога является он. Он подлинный владелец во владении своем, стих "Куръан" а "Поистине Я ставлю наместника на земле" ниспослан о нем. Величие справедливого царя описано в эпохе справедливого царя об этом говорить непреложно".

Муҳаммал ва гўзал ушбу таржима матнини ўқир экансиз, устозларимизнинг иммий салоҳияти, адабий иктидори нечоғли юксак бўлганига яна бир бор тан берасиз.

Муҳтарам Абдулла Аъзам домламизнинг яни бадиий-фалсафий асаридан олган таассурот ва хулосаларини Алишер Навоийнинг оташин муҳиби, академик Николай Конраддининг ушбу ҳарорати сўзлари билан ифода этишини истардим:

"Алишер Навоий – жаҳон маданиятининг муштарак ютуғидир. Келинг, дунёда Алишер Навоийдек шоир бўлгани учун кувонайлик! Бизга шундай шоирни армугон этган ўзбек ҳалқига катта раҳмат айтайлик. Навоийни фақат ўрганинг яхшиларни таъсирчан мисоли, балки қадим этмасдан, ҳалиқи келиб кетибди.

"Кадимига туркӣ тил", "Навоийнинг бадиий маҳорати", "Сўз хусусида сўз" каби китобларига иш фоалиятимда доимо ўзил-кесил нутка кўяди.

"Аброрлар ҳайрати" мана шу эзги ва олийжаноб даъватни рўёбга чиқариш йўлидаги янги амалий қадамдир. Бу ас

САНЪАТ**БУЮК МУҲАББАТ ҚИССАСИ**

Жаҳон адабиётидаги ғоят гўзал, дардчил ва мунгли муҳаббат қиссаларидан биро – Ўйлониши давриниң буюк санъаткори Уильям Шекспирнинг "Ромео ва Жульєтта" фожиаси ҳар қандай юракни ҳаяжонга солади, ишқнинг оловли тафти, қайноқ изтироблари вуҳудни кўйдиради, қалбларни ёндиради. Курра заминдаги бирор миллат тили ё динидан қатъий назар бу ғамгин кечмишга жимигина қулоқ тутголмайди, зеро, бундаги туйгулар, дарду кечинмалар умуминсонияти дахлдор. Шекспирнинг ушбу гениал трагедияси асосида юзлаб фильм ва спектакллар яратилган, ҳатто уларнинг аниқсонини айтиши душвор. Асарнинг талқинлари ҳам турфа хил: гоҳ мумтоз, гоҳ замонавий, ҳоҳида ижтимоий-сиёсий тузум фонидаги фожиа сифатида талқин этилган. Асрар сипсиласида ўтиб, барча замону маконларда ҳам буюк муҳаббат қиссаси бўлиб келаётган мазкур асар яқинда Ўзбекистон давлат драма театрида атокли режиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Олимжон Салимов томонидан саҳнага кўйилди.

Тан олиш керак, кейнинг йиллари театрларимида жаҳон классикасига эътибор бирмунча сусайтан эди, маишӣ муммопар, ўтканини мавзулар теграсида ўралшиб қолаётган ўзбек театру учун мумтоз драматургия сувлар ҳаводек зарур эди. Чунки театрнинг классикасиз мавжуд бўлиши, ривоҷланниши ақлға сифмайди, бу – оддий аксиома. Ўзбек театрнинг шонлини саҳифалари бир сидра варажланса, фикримизни қувватловчи ўнлаб далилларга гувоҳ бўламиш. Миллий театримизнинг забараст актёrlари айнан жаҳон мумтоз драмаларида катта-кичин роллар ўйнаб шакллангани, саҳна солномасига муҳрланган ўнлаб дурдона образлар яратилгани бунини ёрқин мисолидир. Шу маънода "Ромео ва Жульєтта"дек маҳобатли асарнинг саҳнага қайтиши маданий ҳаётимизда катта ҳодиса бўлди десак, хато бўлмас.

Шоир ва мутаржим Жамол Камол таржимасида саҳнапластирилган беш пардари фожианинг илк саҳнаси Верона майдонида, бир-бира га ҳаёт кечирмоқда, ҳар куни недир талоғат, кирғин, хунарезлик, алқисса, шундайни бадбин мухит, разолат ҳукмрони, бу жамиядта инсоний муносабату туйгуларга ўрин ийк. Айни воқеълик саҳнапластиривуч рассом Сергей Чуфарнов томонидан маҳорат или тасвирланган: саҳна марказида ийртиқиҷ шер ҳайкал – бамисли бу совуқ маҳлук бутун шаҳар қонга тўлганинг рамзи, адоват, фиску фасод, зулм ма-

конига айланган юртда инсон фақат ўлим, форат этилишга маҳкум.

Иккى оила хизматкорларининг низоси жанжалга айланади – қилич қалқонларнинг зарбидан еру кўк титрайди, замин motam либосини киради. Аммо бу бошланажак фожиаларнинг ибтидоси, холос. Фёодал жамиятнинг чиркин қоялари бағрида иккى гул гунача очади, асарда тасвиirlангандек:

Ва лекин бу душман оиласлардан

Түғилган фарзандлар севишиб қолди.

Бу иккى баҳтисизнинг ўлими билан

Адоват ўзи ҳам гўрда йўқолди.

Ромео – муҳаббат дардидаги ёнаётган бўзигит, ёз Жульєттани бутун вужуди, жисму жони ила севади, қизда ҳам худди шу хол, иккى ёшнинг севгиси булоқ сувидек покиза, шаффо. Уларнинг или учрашувни спектаклда ниҳоятда гўзлар ва нафис бўйекларда чизилади: Капулеттилар хонадонидаги бázмга яширина борган Ромео Жульєттага нигоҳи тушадио, тамомилга ёс-хушидан айрилади, қиз ҳам йигита ошик бўлади. Спектаклда бош қаҳрамон образларини ижро этган ўшик айтёлар – Беҳзод Зокиржонов ва Гулруҳ Пирназарова режиссёргиң ҳақиқий топилмаси бўлди. Беҳзод Ромеонинг тийнтидаги инжа ҳуқиқи туйгулар, покиза ҳиссиятларни лирик-романтik жўшикни, поэтик рух ила кўрсатади. Унинг ҳақрамони ҳақиқатда ишқ жазбасида ёнаётган маҳбуб, лаблари ҳар нағасда севишилсининг исмини айтиб "пичирилайди", кўзлари, юзларида ишқ оташи алганга олади. Бундай дардмандлик, чўнг эхтирос, ишқка мубталоликнинг Шекспирдан юксак ва теранроқ тасвирини фақат Ҳазрат Наво-

йида топиш мумкин. Лайли руҳкорида парвонадек куяётган Мажнун ноласи баёни Ромеонинг изтиробларини ёдга солади, аммо Мажнун ишқи олоҳига дохил болганинн сабаб унинг руҳидаги жунун Ромеонидаги ўнчандон кучлироқ, ўтироқ. Бироқ ҳақиқат шуки, Ромеонинг муҳаббати ҳам одам боласида кам учрайди, Шекспир йигит қалбинган низоси тегранишлари, нафис туйгуларини мисли мусаввирдек, ғоят назокат ила чизади.

Жульєтта образини гавдлантирган актриса Гулруҳ Пирназарова ҳам қизининг бегубор олами, соғ тийнати, оташин қалбини ноғизик дид, ёрқин пафос уйғонлигига очиб беради. Айтиш ўринлини, спектаклда Жульєтта Ромеога нисбатан фаол, курашувчи, жасоратлидек кўринади. У муҳаббатига етмоқ учун ҳар нағоҳ тайёр, ҳатто улимгига тик бомбокса кодир. Ромео Монтекки оиласининг фарзанди эканни билса-да, асле ортга чекинмайди, "ўзинг эсмас, номинг душман менга..." – деб надомат қиласди. Актриса Жульєттанинн ботини, руҳи яти, характерини тераҳ хис қиласди, режиссёр кўрсатмасини тўғри англаган ҳолда бор имконияти, истеъодидини образ моҳиятини очишига йўналтиради.

Асар ва спектаклдаги энг ҳаяжони, гўзал, романтик саҳнапардан биро – иккى севишишганнинг Капулеттилар чорбогидаги учрашувидир. Актёrlар бу саҳнага ўзгана эхтирос, кабл кўри ва дид билан ёндашган. Ромео дeraзадан боқаётган Жульєттага назар ташлайди, висол шуҳудидан юраги ҳақиқатиди.

Ануб деразада чақираб кўринган нима?
Кунчикар уфки у, унда
Жульєтта – қуеш!

Порла, қўёш, рашк айлаган ойни адо қил,
О, севишлим, гўзал ёрим,
ишиким, маликам,

Бир малаксан, жоним,

ўзинг билармикансан?

Ромео ёр висолига шу қадар ташнаки, ҳатто унинг кўйкопи бўлиб, юзларни силашга ҳам рози. Актёр Б.Зокиржонов қаҳрамонидаги кучли муҳаббат, қайноқ ҳароратни юрдан кечиради, айника, Жульєттанинг айвонига осилиб туриши, шу йўй билан севишилсининг васлига интилиши томошабинни ҳаяжонга солади.

Энди спектаклдаги бошқа образлар хусусида ҳам тўхталаслак. Воқеалар ривожида мухим тутувчи, бош қаҳрамонларни бир-бира га эришмоги учун астойдил курашувни фаол персонажлардан бирни – роҳиб Лоренсондид. Шекспир яратган роҳи образи Ўрта асрларга хос диний мутаассибилик, черков радикализмидан буткул холи, хурфиксали, соглил дунёкарашга эга инсон сифатида маномён бўлади. У қайдидар маъноди адибнинг Уйлониши даври ҳақиқати бадийи тафаккурининг тимсоли ҳамидир. Роҳиб Лоренсо ҳар қанча таҳлилини бўлмасин, иккى душман оиласида фарзандларини никоҳлаб қўяди, Жульєттага уйқу дори бериб, Ромео билан даҳмадаги охиригни учрашувни ташкилшатиди. Табиийи, бу ишлар черков ақидаларига зид, бироқ Лоренсонинг инсоний туйгуларни эътиқодидан ҳам устун, у бир-бира гирига эпизода кўриниш берувчи дорифуруш (Рустам Аҳмедов) персонажи ҳам ишонарли, таъсиран ташкил этилган.

Албатта, таъкидлаша жоизи, жаҳон адабиётининг гўзал намуналаридан биро, фам-андуҳ, хижонрун азобга тўла дардчил муҳаббат қисаси – "Ромео ва Жульєтта" фожиасининг саҳна гайтиши бугунги ўзбек театрида ўзига хос воқеълик бўлди. Сабаби, мана шундай мумтоз асрарлар театринг мақоми, ижодий салоҳияти оширади, актёrlар учун ҳақиқий маҳорат мактабига айланади.

Шоҳҳу АБДУРАСУЛОВ,
санъатшунос.

БУЮК МУҲАББАТ ҚИССАСИ**МУЛОҲАЗА****РАҒБАТГА ҲАМ БОҒЛИҚ ЭКАН-ДА!**

Мактабда ўзлашириши яхши бўлган болаларга ўқитувчилар доимо яхши муносабатда бўладилар. Уларни бошқа болаларга ибрат қилиб кўрсатишида. Ёмон ўқийдиган, буш ёки асов ўқувчиларни билиб-бilmай камситиб қўйишлари ҳам кўп кузатилган. Болаларнинг билимли, юрши-туршига қараб "башоратчи"лик қиласидар: "Сендан зўр иктисадчи чиқади", "Сен келажакда бадавлат одам бўласан", "Сенинг дипломат, прокурор ёки адвокат бўлишинга ишонман", ёки аксинча, "Сен тепса тебримас, ота-онаннинг шўри", "Сендан факат олибсатор, чайковчи чиқиши мумкин", "Одамларга ҳар хил хизматчиликлар ҳам керак", "Сендақалар бўлмаса кўчани ким тозалайди?", "Сен бу юришда гўр ҳам бўлмайсан" ва ҳоказо.

Тўғриси, бундай "башорат"чилик кўпинча ўзини оқламайди. Баъзи ўқитувчиларга билимли хи-собапнанг, тиришқоқ кўринган ўқувчиларнинг турмушда тўғри ўйлни тополмай, ҳаёт сўмокларидан қўйилгандарини кўрганмиз. Син-фимизда Музаффар деган ўргончилик бўларди. У ўз исмини ётолмас, кўпайтириши жадвалини мактабни тутганингизга қадар ҳам ёлдай олмаган. Кўп болалар таътил чоғларни турли тўғракларга бориб, олип ўқув юртларига киришга тайёр гарлип, кўришича, у маҳаллий устарларга ўтиб кўринганда хижолатдан қай кўйига тушадилар? Бир ўқитувчи унга: "Сен эрта мактабга келма, комиссия келади, обрўйимизни тўкишинг мумкин" деганди. Бугун ўша ўқитувчи гапини эслай оларни? Соат ўн бўлди. Ҳамма

эсласа ҳам ҳарса бўлмагандай Музаффар билан қўришиб кетаверармикан?

Тўғри, ўқувчилар орасида рағбатга муносаби ҳам, номуносиди ҳам бўлади. Аммо ҳеч бир ўқувчига паст назарда қараш ярамайди.

Баъзи болада ўзлашириш имконияти барвактрок, бошқаларida кечроқ очиши мумкин. Уларни қизиқсан соҳасига йўналтира олиши керак.

Шу ўринда машҳур қизиқи Ҳожиб Тожибовнинг Наполеон Бонапартнинг онаси уни қандай ўйготишни ўзбекларнинг фарзандини қандай ўйготиши билан киёслаган кутилини ҳангомасини эслаб кўйлийик-а. Наполеонни эрталаб шундай ўйготишаркан: "Жаноб, туринг, сизни буюк ишлар кутапти". Бизда-чи, бизда айрим юртошларимиз қандай "эр-кала" ўйготишади болаларини: "Туреед, одам бўлмай кет, ҳалиям ётибсанми? Соат ўн бўлди. Ҳамма

ташқарида юрибди. Моллар оч колди. Сан одам бўлмайсан. Молга ўхшаб ётишинги ҳарни..."

Бу таҳтил гаплардан куламиз. Аслида йиглашимиш керак. Ахир, болаларни ҳайвонларга киёслаб сўқиши, хўрлаш, ҳадеб бошқаларга солишириш, "сендан ҳеч ким чиқмайди" деб ишончни мўқотиши, "келсанг бошингни ёрман, қонингни ичаман..." деб таҳдид килиш, динистакларини рад килиб сабабини тушнитирмаслик, "кошки ўлиб қолсанг..." каби сўзлар билан қараш, фарзанднинг сирлари ва айбларини бегоналар опиди очиб ташлаш, "муайян бир ишни килсанг сени яхши курман" деб унда таъмага майл ўйтиши, "Жим бўл, галириша ҳали ёшлик киласан" деб жеркиш каби ҳоллар улар руҳиини чўқтиради. Унутмайлик, ҳар айтдан галимиз авало, ўз ички дунёимизни намоён этади. Кайковус бежиз ёзмаган эди: "Ҳар кишининг ахволи ўз сўзида нихондор". Қани эди ҳамма ҳам ўзаро сухбатларда, айниқса, оила ва тавлими-тарбия мусассасаларидан мазор хикматни ҳамшиша ёдда сакласалар эди.

Кайковус бежиз ёзмаган эди: "Ҳар кишининг ахволи ўз сўзида нихондор". Қани эди ҳамма ҳам ўзаро сухбатларда, айниқса, оила ва тавлими-тарбия мусассасаларидан мазор хикматни ҳамшиша ёдда сакласалар эди.

Камолиддин РЎЗИМАТОВ.

СОЧМАЛАР**Экин экилган ер**

Хариори чиқмаса — гуллар ҳам тараб...

Курашчан ҳалқни енгуб бўлмайди...

Экин экилган ер чироили кўринаади...

Маърифат боғидаги саедоғарлар...

Улар ватан, миллат, инсоният равнаси учун келтираётган маънавий зарарни ҳеч нарса билан қоплаб бўлмайди...

Аёл – она, синегил, көлпин – нақадар ёқимли, нафис, нозик товушли сўзлар. Ҳар бирни умриюқи кўшиқдек жарангайди...

Бу ўйшада бирор собит одам колмади. Дареевшик қадимда ҳудди шундан бо